

Het Maastrichts experiment

Over de uitdagingen van een
jonge universiteit 1976–2016

Annemieke Klijn

Het

Maastrichts

experiment

ANNEMIEKE KLIJN

Het Maastrichts experiment

Over de uitdagingen van
een jonge universiteit

1976–2016

Universiteiten zijn bij uitstek
instituten met ‘ingebouwde
tegenspraak’. Er bestaat altijd
een inherente spanning tussen
de professionals die liefst hun
eigen gang gaan, meer of minder
ambitieuze bestuurders en de
verwachtingsvolle omgeving.
Het wezen van de universiteit
is dat er altijd tegenspraak is.

KARL DITTRICH, 2014

INHOUD

VERANTWOORDING 9

- 1 *Wynand Wijnen* WE MOETEN HET ONDERWIJZEN AFSCHAFFEN EN
HET LEREN GAAN ORGANISEREN 41
- 2 *Wim Brouwer* MET DIE NADRUKE OP EERSTELIJNSZORG EN HUIS-
ARTSGENEESKUNDE WAS DE BASISFILOSOFIE ERG MOTIVEREND 55
- 3 *Marius Romme* PSYCHIATRISCHE PROBLEMEN ZIJN HET
GEVOLG VAN PROBLEMEN IN HET DAGELIJKS LEVEN 65
- 4 *Ine Kuppen* IK HEB OVERAL EEN BEETJE AAN DE WIEG GESTAAN 77
- 5 *Coen Hemker* DE UNIVERSITEIT MOET OP DE WETENSCHAPPELIJKE
LANDKAART STAAN. ANDERS KUNNEN WIJ HET WEL VERGETEN 83
- 6 *Geert Blijham* DE BASISFILOSOFIE VOND IK EEN FANTASTISCH
EXPERIMENT, MAAR WILDEN WE MEETELLEN DAN HADDEN WE
EEN VOLWAARDIG ZIEKENHUIS NODIG 97
- 7 *Hans Philipsen* SOCIALE GEZONDHEIDKUNDE WAS DE EERSTE, ZIJ
HET SCHUCHTERE STAP OP WEG NAAR EEN ECHTE UNIVERSITEIT 105
- 8 *Henk Schmidt* PROBLEEMGESTUURD ONDERWIJS IS NIET ALLEEN EEN
ONDERWIJSMETHODE, MAAR OOK EEN ONDERWIJSFILOSOFIE 121

9 *Job Cohen* MET EEN ANDER TYPE JURIDISCHE OPLEIDING
WILDEN WE GEEN BETERE, MAAR MEER GEMOTIVEERDE JURISTEN
OPLEVEREN 133

10 *Ria Wolleswinkel* MET PAULO FREIRE-ACHTIGE IDEEËN OVER
DE PEDAGOGIEK VAN DE ONDERDRUKTEN, GING IK NAAR
MAASTRICHT OM RECHTEN TE STUDEREN 151

11 *Joan Muysken* ECONOMIE IN MAASTRICHT MOEST EEN EIGEN,
HERKENBAAR EN NIEUW GEZICHT KRIJGEN 165

12 *Hein Schreuder* ER WAS EEN GROEIDOELSTELLING: ECONOMIE
IN MAASTRICHT MOEST BEDREIGEND ANDERS ZIJN,
INTERNATIONALER EN BETER 181

13 *Gerard de Vries* EEN SERIEUZE UNIVERSITEIT BIEDT NIET
ALLEEN BEROEPSOPLEIDINGEN AAN, MAAR DOET OOK AAN
ACADEMISCHE VORMING EN CULTUUR 193

14 *Wiel Kusters* ZONDER DE WETENSCHAP KWAMEN WE NERGENS,
ZONDER DE KUNSTEN WAREN WE NERGENS 209

15 *Hans Peters* KENNISTECHNOLOGIE BETEKENDE ALS EXPERIMEN-
TELE, TRANSNATIONALE STUDIERICHTING EEN VERSTERKING
VAN DE BËTAFLANK 223

16 *Louis Boon* DE INTERESSANTE THEMA'S LIGGEN OP DE GRENS
VAN SOCIALE WETENSCHAPPEN EN NATUURWETENSCHAPPEN 237

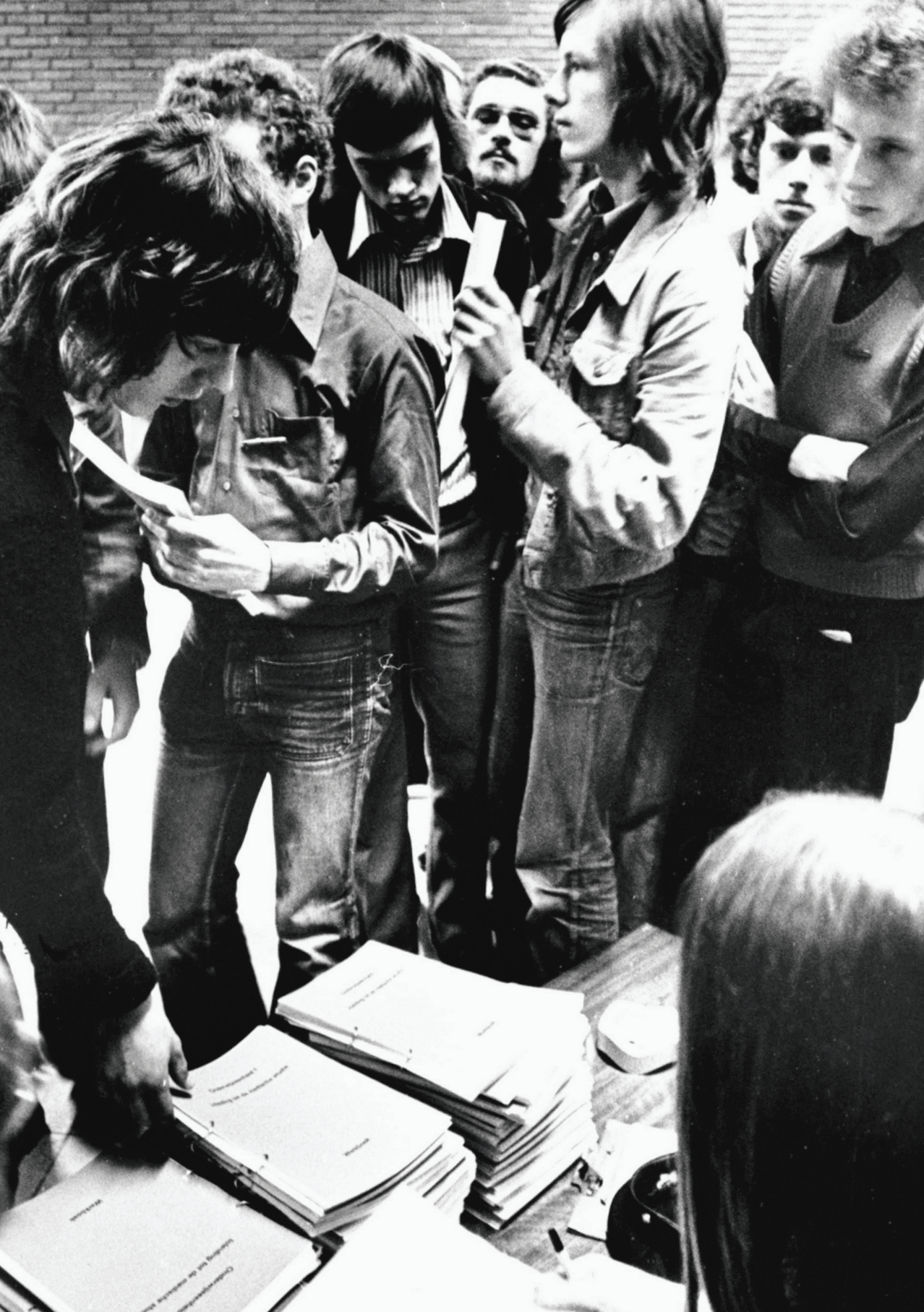
NOTEN 258

LITERATUUR EN BRONNEN 277

FOTOVERANTWOORDING 284

PERSONENREGISTER 286

COLOFON 288

1 *Wynand Wijnen* WE MOETEN HET ONDERWIJZEN AFSCHAFFEN EN HET LEREN GAAN ORGANISEREN

WIJNEN: VAN LIMBURG NAAR GRONINGEN Het leven van Wynand Wijnen stond van jongs af aan in het teken van onderwijsvernieuwing. Vader Wijnen, jarenlang hoofd van een katholieke lagere school in het Noord-Limburgse Hegelsom, had al een nieuw leerplan bedacht om zo veel mogelijk leerlingen te bereiken. 's Morgens kregen ze rekenen en taal en 's middags 'heemgericht' onderwijs – 'dat ging dan over de boerderij of over de hei of over het gemeentehuis, zaken die van belang waren voor de jeugd, die waarschijnlijk dat dorp niet meer zou verlaten'. Wynand werd in 1934 geboren en groeide op in een groot gezin met veertien kinderen. Hij was nummer twee, de oudste zoon. Als vanzelfsprekend ging hij naar het Klein Seminarie Rolduc en daarna naar het Groot Seminarie in Roermond om priester te worden. Daar kwam hij, 24 jaar oud, na lang wikken en wegen tot het inzicht dat 'dat de weg niet was'. Hij besloot in 1958 psychologie en sociologie in Nijmegen te studeren. Uiteindelijk koos hij voor psychologie en studeerde af met als hoofdvak – 'schrik niet', zoals Wijnen later gegeneerd opmerkte – bedrijfspsychologie, nadat hij stage had gelopen bij de afdeling personeelsresearch van de Staatsmijnen. Hij werd gevraagd om bij Jan Snijders te werken, hoogleraar psychologie in Groningen. Na enig aarzelen – Wijnen kende het hoge Noorden niet en de stad lag wel érg ver weg volgens zijn verloofde Mieke Fijten – liet hij zich overhalen. Hij zette zich aan een onderzoek over de selectie van medische studenten. Punt was dat de medische faculteiten het grote aantal eerstejaars geneeskundestudenten in de jaren zestig niet of nauwelijks konden verwerken. Zelfs de oprichting, in 1966, van een zevende medische faculteit in Rotterdam bood wat dit betreft geen soelaas. Overigens bleek uit het onderzoek van Wijnen dat het eindexamencijfer voor Nederlands het beste selectiemiddel was! Vooral 'begrijpend lezen' bleek voorspellende waarde te hebben of een student al dan niet geschikt was voor de studie geneeskunde. Hoe dit ook zij, met deze bevinding werd bitter weinig gedaan.¹

Wijnen een onderwijsbureau op: het Centrum Onderzoek en Ontwikkeling van Hoger Onderwijs Groningen. Ook aan andere universiteiten bestonden al dit soort bureaus. Het universitaire onderwijs stond dan ook vanwege de snelle toeloop van steeds meer – ook nog mondige – studenten onder druk.² Had het universitaire leven zich nog lang in betrekkelijk isolement afgespeeld, nu stroomden steeds meer jongeren naar de universiteit toe. Hoe moest het onderwijs in de ‘massa-universiteit’ worden ingericht? En hoe kon de universiteit vormgeven aan de bevordering van ‘maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef’ – sinds 1960 een wettelijke verplichting?³ Wijnen richtte zich vooral op het medisch onderwijs. Daar bleven de studenten maar komen. In het nationale debat werd al over een achtste medische faculteit gesproken, omdat de toekomstige behoefte aan artsen (nog steeds) groot leek te zijn. Wijnen werd lid en al snel voorzitter van de Interfacultaire Commissie van Onderzoekers van het Medisch Onderwijs, in 1972 opgegaan in de toen opgerichte Nederlandse Vereniging voor Medisch Onderwijs.⁴ In deze netwerken discussieerden de medische faculteiten met elkaar over ‘de crisis van het medisch onderwijs’. Los van de vraag hoe de studentenaantallen konden worden gereguleerd, waren er nog andere kwesties. Wat voor soort artsen had een goede gezondheidszorg nodig? Moest het curriculum niet meer aandacht besteden aan huisartsgeneeskunde? De behoefte aan de opleiding van huisartsen was toch groter dan die van specialisten? Hoe in te spelen op de veranderende eisen uit de medische beroepspraktijk? Op welke wijze kon de samenhang in de studie worden verbeterd, terwijl tegelijkertijd sprake was van een *explosion of knowledge* en het aantal specialismen bleef toenemen?⁵

Via deze circuits kwam Wijnen in contact met Paul Thung, hoogleraar geneeskunde aan de Rijksuniversiteit Leiden. Thung was sterk begaan met de hervorming van het (medisch) onderwijs en speelde later een belangrijke rol in de opbouw van de Maastrichtse universiteit. Ook leerde Wijnen de bijna tien jaar oudere Harmen Tiddens kennen, in wie hij ‘een bevlogen iemand voor de vernieuwing van het medisch onderwijs’ zag. Tiddens, van oorsprong kinderarts, was hoogleraar in de ‘methodiek van het onderwijs in de geneeskunde benevens in de kindergeneeskunde’ en hoofd van het onderwijsbureau aan de medische faculteit van de Utrechtse universiteit. Zijn belangstelling voor onderwijshervorming was medio jaren zestig gewekt in de Verenigde Staten en Canada, waar hij in aanraking was gekomen met nieuwe vormen van medisch onderwijs. Studenten kregen daar geen afzonderlijke vakken voorgeschoteld, maar werden geconfronteerd met praktische problemen die zij zelf moesten oplossen. Doel was de kloof tussen specialistische geneeskunde en ‘normale’ gezondheidszorg te overbruggen. Die probleemoriëntatie sloot goed aan bij het ideaal van *éducation permanente*: studenten moesten actief leren te leren om ook tijdens hun latere beroepsleven te weten hoe zij met de voortdurend toenemende kennis aan de patiënt aangepaste zorg kon-

den bieden. Verder pleitte Tiddens voor ‘persoonlijkheidsvorming’: de student moest verantwoordelijkheidsbesef en communicatieve vaardigheden ontwikkelen, een juiste attitude ‘ten opzichte van patiënten, de gemeenschap, teamgenoten van andere disciplines en ten opzichte van de wetenschappen zelf’. In de studie geneeskunde moest volgens Tiddens dan ook meer aandacht komen voor psychologie en sociologie.

EEN ACHTSTE MEDISCHE FACULTEIT Het was Tiddens die in januari 1970 aan Wijnen vroeg om mee te gaan naar een bijeenkomst in het Esso Motor Hotel in Born op uitnodiging van het district Limburg van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG). De opwinding in het medische wereldje van Limburgse artsen was groot. De achtste medische faculteit ging naar Maastricht!⁶ Omdat een geïsoleerde medische faculteit als een onding werd beschouwd, zou de faculteit er komen ‘in het kader van een nieuw te stichten universiteit’.⁷ Het enthousiasme voor dit besluit was groot, maar onder de leden van de KNMG heerste ook onzekerheid. Wat zou de nieuwe faculteit voor de regionale gezondheidszorg en de positie van de Limburgse artsen en specialisten betekenen? Tiddens kreeg ruim gelegenheid om zijn ideeën te lanceren; in zijn herinnering was Wijnen er alleen maar bij om hem ‘een klein beetje te helpen’. Tiddens betoogde hoe juist een nieuwe medische faculteit ideale kansen bood voor het realiseren van onderwijsvernieuwing. Het was volgens hem ‘heel goed mogelijk’ en ‘zelfs heel verstandig’ om een universitaire opleiding voor medici ‘zonder academisch ziekenhuis te maken’, en hij wees daarbij op de medische faculteit van Michigan State University die ‘prima functioneerde’, geheel leunend op de gezondheidszorg in de regio. Deze visie viel goed bij de Limburgse top van de KNMG, waar al de gedachte leefde dat de nieuwe medische faculteit moest aansluiten bij de bestaande regionale gezondheidszorg. Hoe dit ook zij, na deze bijeenkomst in Born stond Wijnen weer aan de zijlijn wat de ontwikkelingen rond ‘de achtste’ betreft. Hij hoorde geruime tijd ‘niks meer’.

DE ‘METHODE-WIJNEN’ Wijnen gaf prioriteit aan het onderzoek. Zijn interesse ging uit naar het systematisch analyseren van toetsresultaten; de beoordeling ging er volgens hem vaak ‘niet rationeel, niet redelijk, niet logisch’ aan toe. De publicatie *Vijven en zessen* uit 1966 van Adriaan – ofwel ‘A.D.’ – de Groot, hoogleraar psychologie en later methodologie, aan de Universiteit van Amsterdam, was voor hem een eyeopener: de studie toonde de willekeur aan waarmee de grens tussen zakken en slagen werd getrokken. In zijn proefschrift *Onder of boven de maat* – de titel refereert aan die van De Groot – betoogde Wijnen in 1971 dat het van tevoren vaststellen van de grenswaarden tussen zakken en slagen, het ‘absoluut normeren’, onjuist was – ‘ab-

soluut normeren kunnen docenten niet'. Hij propageerde 'het relatief normeren', waarbij 'zowel met het niveau van de studenten als met de kwaliteit van het gegeven onderwijs' rekening werd gehouden.⁸ Doel was om 'op een rationele manier' de grens tussen voldoende en onvoldoende te bepalen. 'En dan zijn er,' aldus Wijnen, 'eigenlijk drie dingen': 'Je moet eerst aangeven: waarmee wil ik het resultaat van de individuele student vergelijken? Wil ik dat vergelijken met het volgens de docent van tevoren vastgestelde maximaal haalbare op die toets? Wil ik het vergelijken met het gemiddelde van die jaargroep? Wil ik het vergelijken met zijn eerdere prestatie bij een eerdere toets? Je moet dus zeggen: wat is mijn referentiepunt? En vervolgens moet je aangeven: wil ik nu denken in hele vragen, in halve vragen, in kwartvragen en dan moet je vervolgens zeggen hoeveel van die eenheid men verwijderd mag zijn. Nou, als je dat dan systematisch doorredeneert, dan kun je daar een methode op baseren die er eigenlijk op neerkomt – heel grofweg genomen want de details zijn iets nauwkeuriger – dat je dus zegt het gemiddelde van de groep, verminderd met één standaarddeviatie, dat is een redelijke grensbepaling. Dan val je je eigenlijk nooit een buil als docent. Dan zit je in een aanvaardbare marge en het is op theoretische gronden verdedigbaar.'

Hoeveel Wijnen ook vasthield aan 'rationeel', 'logisch' en 'systematisch' denken – die termen gebruikte hij in ieder geval opvallend vaak –, nam dit niet weg dat hij veel plezier aan carnaval beleefde. Om die reden promoveerde hij in Groningen op de elfde van de elfde. Dat was 'een bewuste keuze', omdat Wijnen 'promoveren een beetje een boekenkastverhaal' vond – er gebeurde doorgaans 'zo weinig met wat er in die proefschriften' stond. In dit geval liep het echter anders. Hoewel zijn voorgestelde relatieve beoordeling niet bij iedereen in 'psychometrisch Nederland' goed viel, werd 'de methode-Wijnen' op vele plaatsen toegepast.⁹

'ER MOET EEN UNIVERSITEIT KOMEN' In het voorjaar van 1973 bereikte Wijnen plotseling een verzoek van Sjeng Tans voor een kennismakingsgesprek. Tans was voorzitter van de 'voorbereidingscommissie voor de achtste medische faculteit', die sinds maart 1970 aan het werk was – op een niet door iedereen gewaardeerde solistische wijze trouwens. Wijnen kende Tans van naam. Deze katholieke socialist uit Maastricht genoot landelijke bekendheid als boegbeeld van de doorbraakgedachte van de Partij van de Arbeid (PvdA). In de jaren vijftig was hem het leven als leraar Nederlands aan een katholieke school in Maastricht onmogelijk gemaakt vanwege zijn actieve rol in de PvdA. Hij was toen overgestapt naar de politiek en had het tot partijvoorzitter en prominent onderwijspoliticus in de Tweede Kamer geschopt. Nu wilde hij coûte que coûte de realisering van een universiteit in zijn 'eigen' geboortestad tot een goed einde brengen. Tans' kennis van de politieke mores in Den Haag én Limburg plus zijn politieke connecties kwamen goed van pas.¹⁰

Het viel Wijnen bij de eerste ontmoeting, in Utrecht, onmiddellijk op dat Tans 'vierkant achter het idee stond' van: 'er moet een universiteit komen in Maastricht' – en dat die 'er moest komen was op dat moment belangrijker dan hoe die eruit moest zien'. Tijdens dit gesprek praatte Tans Wijnen bij over de ontwikkelingen rond 'de achtste'. Tiddens was als adviseur binnengehaald en Wijnen nam aan dat Tans hem via Tiddens 'op het spoor was gekomen'. Het werd Wijnen duidelijk dat de voorbereidingscommissie voor heel wat uitdagingen had gestaan en nog steeds stond. Zo was er discussie geweest over de uitgangspunten van de nieuwe medische faculteit. Moest zij zich op het gebied van de biomedische wetenschappen profileren of juist aandacht besteden aan de maatschappelijke aspecten van de gezondheidszorg? En hoe moest het academisch ziekenhuis eruitzien? Hoe zou de samenwerking met het bestaande Maastrichtse ziekenhuis Sint Annadal vorm krijgen, en die met de streekziekenhuizen in Heerlen en Sittard? Tans had het te stellen met de plaatselijke specialisten die de komst van een nieuwe medische faculteit argwanend gadesloegen. Bovendien waren de meningen over de bouw van een nieuw academisch ziekenhuis verdeeld. Tans had snelle nieuwbouw gewild, nog voorafgaand aan de medische faculteit, om zo Den Haag voor een voldongen feit te plaatsen. Die nieuwbouw was echter op de lange baan geschoven, terwijl ook de eventuele startdatum van de faculteit werd uitgesteld. De overheid moest bezuinigen vanwege de verslechterende economie: in de gezondheidszorg werd gesproken over de noodzaak van beddenreductie, terwijl in politieke kring de behoefte aan een ruimere opleidingscapaciteit voor artsen niet langer noodzakelijk werd geacht. Was 'de achtste' nog wel nodig? In deze context had de voorbereidingscommissie Tiddens als adviseur binnengehaald. Tiddens meende dat de komst van de nieuwe medische faculteit heel goed te rechtvaardigen was, als zij zich van de andere medische faculteiten zou onderscheiden door het onderwijskundig experiment aan te gaan. In augustus 1972 verscheen de 'Basisfilosofie Achtste Medische Faculteit' in *Medisch Contact*. De nieuwe faculteit wilde de kloof tussen de specialistische geneeskunde en de 'normale' gezondheidszorg overbruggen. Het accent lag daarom op een actieve rol van de nieuwe faculteit in de regionale gezondheidszorg; in het onderzoek en het onderwijs zou de aandacht vooral naar de eerstelijnszorg uitgaan. Verder zou de klemtoon liggen op attitudeontwikkeling, probleemoriëntatie, zelfwerkzaamheid en voortgangsevaluatie. Kort na Tans' bezoek vond Wijnen een brief op zijn deurmat met een advertentie, waarin een 'hoofd bureau onderwijsontwikkeling' voor de 'medische faculteit Maastricht i.o.' werd gezocht.

VAN GRONINGEN NAAR LIMBURG In augustus 1973 werd Wijnen benoemd, en vier maanden later verhuisde hij met zijn gezin naar Bunde. Dankzij behendig politiek spel was het de voorbereidingscommissie gelukt om het groene

licht te krijgen voor een mogelijk versnelde start in september 1974. Voor het klinisch onderwijs zou de faculteit samenwerken met de regionale ziekenhuizen. Tans had onmiddellijk op de stoep gestaan van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, toen het kabinet-Den Uyl in mei 1973 met het motto 'spreiding van kennis, macht en inkomen' was aangetreden. Hij kreeg te maken met minister Jos van Kemenade en staatssecretaris Ger Klein, allebei partijgenoten, met wie hij goed overweg kon. Het idee van het onderwijskundig experiment viel bij hen in goede aarde. Klein worstelde weliswaar met de hoge kosten, maar Limburg bood voor de PvdA interessante electorale perspectieven; de Zuid-Limburgse economie was er zeker na de mijnsluitingen slecht aan toe. Wijnen kon zich herinneren dat Tans 'de drie grote partijen', de PvdA, de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) en het Christen-Democratisch Appèl (CDA) tegen elkaar wist uit te spelen om zijn zin te krijgen. Hij maakte 'meerdere malen' mee dat Tans in een gesprek zei: 'Ja, als u dit niet ondersteunt dan gaan wij naar die en die toe. En dat was dan de concurrent.' Er was de voorbereidingscommissie alles aan gelegen om met een versnelde start een *point of no return* te bereiken. Tiddens en Wijnen waren overtuigde aanhangers van dit idee: het experiment moest zo snel mogelijk starten om het curriculum in de praktijk te toetsen en eventueel aan te passen. In de zomer van 1973 kwamen de financiële middelen vrij om de eerste acht kernstafleden, de toekomstige hoogleraren, aan te stellen. Dit waren, naast Tiddens, de volgende hoogleraren in spe: de internist Harry Hulsmans, de sociaal psychiater Marius Romme, de huisarts Wim Brouwer, de chirurgen Co Greep en Jos Lemmens, de biochemicus Coen Hemker en de patholoog-anatoom Roelof Willighagen. Tiddens werd voorzitter van de kernstaf. Er werd hem een benoeming in het college van bestuur in het vooruitzicht gesteld, 'in het bijzonder belast met onderwijskundige aangelegenheden' en hij zou dus de eerste rector magnificus worden.¹¹ Wijnen behoorde als toekomstig hoofd bureau onderwijs formeel niet tot de kernstaf. Hij werkte steeds in nauw overleg met Tiddens samen – en 'dat beperkte zich niet tot de dag. Dat gebeurde ook 's nachts nog, ja, ja.' Voor Tiddens 'deed je die gekke werktijden met plezier, bij wijze van spreken'.

Er werd in deze periode met de kernstafleden eenmaal in de twee weken, later eenmaal per week, op vrijdag, in Maastricht vergaderd om het curriculum op papier te krijgen. 'Daar werd toen heel veel gesproken over het aantal bedden, over het aantal microscopen, en nu ja, vooral de onderzoekers waren daar heel duidelijk aan het woord,' zo herinnerde Wijnen zich. De kwestie 'onderwijs' stond steeds aan het einde van een vergadering geagendeerd. Dat 'werd meestal besproken met de overjas al aan. En de trein die zou vertrekken naar het westen,' aldus Wijnen. 'Ik denk dat men toen minder diepgaand over het onderwijs heeft nagedacht dan men achteraf had willen doen.' Hoe dit ook zij, volgens Wijnen stonden de meeste kernstafleden positief tegenover onderwijsvernieuwing. 'Iemand die erg voor was, was bijvoorbeeld Wim Brou-

wer [AK: hoogleraar huisartsgeneeskunde], omdat huisartsgeneeskunde een positieve *schwung* meekreeg. Iemand die ook redelijk positief was om weer andere motieven, was Marius Romme [AK: hoogleraar sociale psychiatrie], omdat de psychiatrie altijd in een dood hoekje zat en nu toch, namelijk de sociale psychiatrie, wat meer armslag kreeg. Degenen voor wie het niet zo echt nodig was dat waren de echte basisvakkers. Coen Hemker [AK: hoogleraar biochemie] bijvoorbeeld was niet vanaf het begin enthousiast. Hij is dat later wel geworden. Roelof Willighagen [AK: hoogleraar algemene pathologie] was wel meegaand vanaf het begin.'

Tiddens introduceerde de kernstaf in de didactiek van *problem-based learning*. Deze onderwijsaanpak is ontwikkeld op de McMaster University in Hamilton, in Canada, waar al vier jaar ervaring was opgedaan met deze vorm van *student oriented education*. Studenten kregen medisch onderwijs thematisch aangeboden in de vorm van praktische problemen die zij in groepjes moesten oplossen. Zowel zelfwerkzaamheid als samenwerking in die groepjes was van essentieel belang. Het passief volgen van colleges hoorde er niet bij. Wijnen bracht het blokonderwijs vanuit Groningen in. Het curriculum bestond uit tien zogenaamde blokperioden van vier weken. Ieder blok kende een bepaald thema, dat in overleg met de kernstafleden werd vastgesteld. Het was Wijnens idee om de onderwijsblokken niet tien weken, zoals bij McMaster, maar vier weken te laten duren. Dat zou frequente toetsing mogelijk maken en bovendien, meende hij, de studenten tot regelmatige studie aanzetten. Tiddens organiseerde in april 1974 een reis naar McMaster University. Er gingen ook enkele ambtenaren van Onderwijs en Wetenschappen en van Volksgezondheid en Milieuhygiëne mee en volgens Wijnen was die reis eigenlijk vooral bedoeld om die ambtenaren te enthousiasmeren voor de nieuwe aanpak. Dat pakte kennelijk goed uit, want eind juni 1974 kwam officieel toestemming om met het onderwijs te starten, op experimentele basis, dus vooralsnog zonder wettelijke regeling. Vervolgens was het, aldus Wijnen, 'alle hens aan dek' om de blokboeken op tijd klaar te krijgen voor de vijftig studenten, officieel 'cursisten', die op 16 september 1974 met hun studie geneeskunde begonnen in het oude jezuïetenklooster aan de Tongersestraat.

WIJNEN EN HET PROBLEEMGEORIENTEERD ONDERWIJS Wijnen bewaarde 'de beste herinneringen' aan die eerste jaren: 'Dat was echt de pionierstijd waar ik volop van genoten heb.' Het was een 'geweldige kans' om *from scratch* te beginnen, 'want bij een bestaande instelling loop je voortdurend tegen routine aan'. Dat was in ieder geval de ervaring die Wijnen en Tiddens in Groningen en in Utrecht hadden opgedaan, waar de onderwijsbureaus een 'marginaal bestaan leidden' en onderwijsvernieuwing niet of nauwelijks van de grond kwam. De motivatie om er iets van te maken was bij iedereen, dus bij alle medewerkers én studenten, aanwezig. Het 'wij-gevoel'